

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Fundacji Civis Polonus w 2017 roku

Edukacja obywatelska w działaniu:

dajemy młodym ludziom doświadczenie wpływu na sprawy publiczne/ wspieramy dorosłych w pracy z młodzieżą/ promujemy partycypację obywatelską młodych ludzi

Chcemy by edukacja obywatelska umożliwiła ludziom o różnym statusie społecznym znaczące uczestniczenie w życiu publicznym i korzystanie z możliwości, jakie niesie demokracja partycypacyjna.

Fundacja stawia sobie za cel rozwijanie postaw obywatelskich umożliwiających jednostkom aktywne uczestnictwo w życiu publicznym. Dobre państwo jest bowiem wspólnotą otwartych, kompetentnych, zaangażowanych obywateli.

Cel ten realizujemy przez projektowanie sytuacji edukacyjnych, które dają szansę na autentyczne i znaczące uczestnictwo w życiu publicznym.

Podjęliśmy różnorodne działania wzmacniające potencjał jednostek, jako obywateli. Pracujemy z przedstawicielami administracji publicznej, by wspólnie kreować mechanizmy udziału obywateli w procesach decyzyjnych.

Tworzymy programy aktywnej edukacji obywatelskiej na poziomie szkół i gmin. Bardzo ważne dla nas jest podejmowanie refleksji na temat charakteru współczesnego obywatelstwa, jego istoty. Pomaga ona nam wyznaczać kierunki projektowanych działań.

Na co dzień zajmujemy się tworzeniem i wdrażaniem projektów, doceniając jednocześnie wagę zabierania głosu w dyskusji publicznej, uczestniczenia w działaniach koalicyjnych oraz prowadzenie rzecznictwa na rzecz edukacji obywatelskiej w Polsce.

W 2017 roku większość naszych działań kierowaliśmy do młodych ludzi.

Wspieraliśmy młodzieżowe rady gmin i dzielnic w Polsce, integrowaliśmy środowisko ludzi i instytucji pracujących na rzecz partycypacji obywatelskiej młodzieży.

Zajmowaliśmy się wzmacnianiem samorządności uczniowskiej, szkoląc nauczycieli, liderów samorządów uczniowskich. Priorytetem w tym obszarze była kwestia jakości przestrzeni szkolnych i wpływu młodych ludzi na wygląd i funkcjonalność budynków szkolnych.

Intensywnie pracujemy nad rozwojem Bibliotek obywatelskich – przestrzeni kompetentnego i racjonalnego uczestnictwa w życiu publicznym.

Większy wpływ młodych ludzi na sprawy publiczne

Wspieramy młodych ludzi w świadomym i aktywnym uczestniczeniu w życiu lokalnej wspólnoty. Wierzymy, że nastoletni obywatele mogą być wartościowymi partnerami dla administracji lokalnej. Dlatego wspomagamy ich w budowaniu relacji z lokalnymi władzami – konsultowaniu decyzji dotyczących spraw ważnych dla młodzieży. Płaszczyzną dla wymiany opinii i wspólnej pracy dorosłych i młodych przedstawicieli mieszkańców miast i wsi są animowane przez nas Młodzieżowe Rady Gmin (Dzielnic).

Przyszłość partycypacji młodych. Analiza przypadków

Celem projektu było merytoryczne przygotowanie do zorganizowania wydarzenia edukacyjnego i informacyjnego dla decydentów, osób pracujących z młodzieżą, ekspertami/ekspertkami tematu oraz młodych (jesień 2017), którego celem będzie promocja i upowszechnienie sprawdzonych modeli (wzorów) partycypacji obywatelskiej młodych w Polsce.

W rezultacie realizacji projektu:

1. zanalizowaliśmy dostępne dane na temat praktyk partycypacji obywatelskiej młodych w Polsce
2. Znaleźliśmy i opisaliśmy sprawdzone modele (i/lub praktyki, podejścia) włączania młodych do procesów decyzyjnych – w Lublinie, Piasecznie i Bydgoszczy
3. Opracowaliśmy założenia wydarzenia (konferencji/seminarium) dla władz samorządowych na temat przyszłości partycypacji obywatelskiej młodych
4. Zbudowaliśmy i wspieraliśmy środowisko osób zaangażowanych i zajmujących się tematem partycypacji obywatelskiej młodych w Polsce

Finansowanie:

Szkolenia i doradztwo dotyczące młodzieżowych rad

Prowadziliśmy szkolenia, warsztaty i doradztwo dotyczące powoływania Młodzieżowych Rad – pomagaliśmy władzom stworzyć ordynację, statut nowej MRG, zakres obowiązków opiekuna MRG. W ten sposób wsparliśmy gminę Wyszków.

Przygotowujemy nowo wybranych młodzieżowych radnych do pełnienia ich funkcji. W trakcie szkolenia młodzi ludzie integrują się, poznają zasady działania samorządu lokalnego, tworzą plan swojej pracy. Szkoliliśmy młodzieżowe rady min, z dzielnicy Wesoła,.

Doskonalimy pracę młodzieżowych rad poprzez szkolenia podnoszące ich kompetencje w zakresie podejmowania działań na rzecz młodzieży, w tym prowadzenia diagnozy, pracy metodą projektu, skutecznej komunikacji z młodzieżą z gminy Piaseczno.

Pracowaliśmy także z opiekunami młodzieżowych rad z województwa dolnośląskiego nad rolą opiekuna MRG i skutecznymi metodami pracy.

Z młodzieżowymi radami dzielnic w Warszawie pracowaliśmy nad tym, jak młodzieżowi radni mogą wpływać na ważne sprawy dla młodych ludzi. Wspieraliśmy młodzieżowych radnych w definiowaniu priorytetów ich pracy – wybieraniu, jakie SA najważniejsze problemy i potrzeby młodych ludzi i w jaki sposób młodzieżowa rada może przyczynić się do ich rozwiązania.

Nasze szkolenia, warsztaty i doradztwo zawsze **dostosowujemy do potrzeb danej społeczności lokalnej i grupy szkoleniowej**. Wszystkie szkolenia prowadzimy **metodami aktywnymi**.

Nasze szkolenia prowadzone są przez doświadczonych trenerów, pracujących od wielu lat na rzecz młodzieżowych rad oraz aktywności obywatelskiej młodzieży.

Edukacja samorządowa w instytucjach miejskich w Warszawie

Zapraszaliśmy do projektu, w ramach którego **15 instytucji miejskich, (szkół, bibliotek publicznych, domów kultury, domów sąsiedzkich)** wspólnie pracowało nad tym, co zrobić, żeby młodzi ludzie (przy pomocy różnego rodzaju miejskich mechanizmów) aktywnie korzystali z programu instytucji miejskich.

Zaczęliśmy od **ANALIZY** tego, w jaki sposób dotychczas instytucja zachęcała młodych ludzi do aktywności w ramach programu jej działania. Szukaliśmy odpowiedzi na pytanie co charakteryzuje młodych użytkowników danej instytucji. Zbadaliśmy potencjał instytucji do angażowania młodych ludzi w jej działania, tak by aktywność młodzieżowa wzmacniała misję.

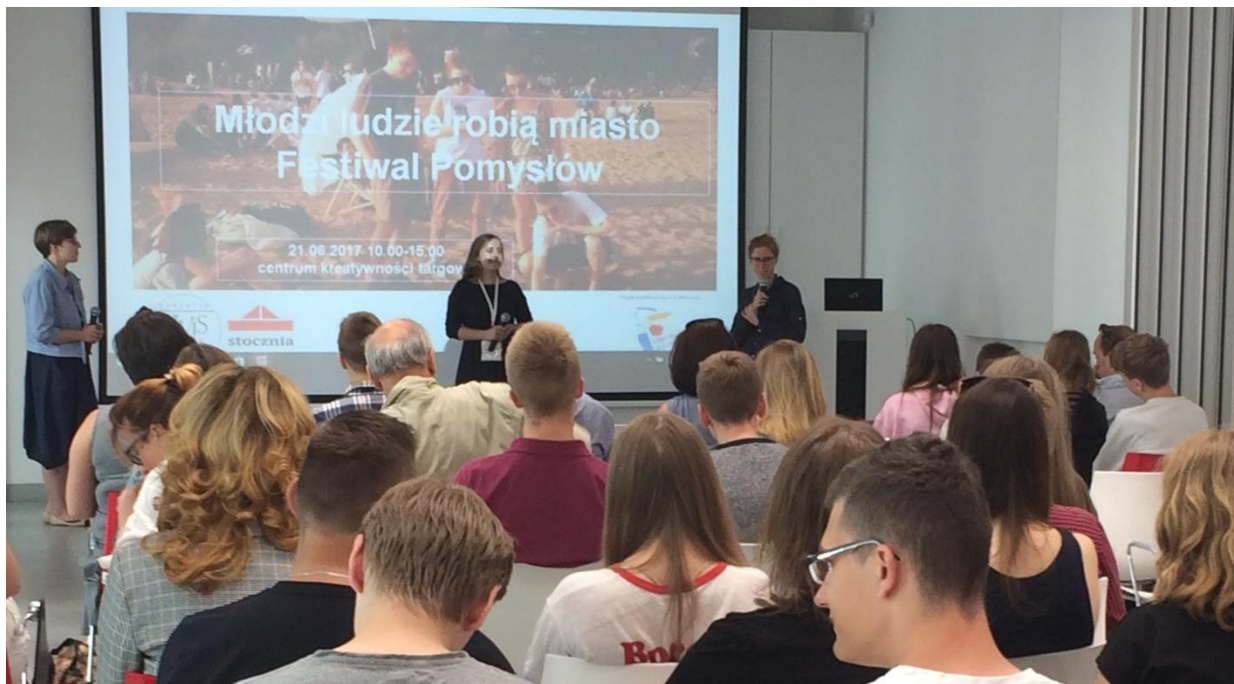
W trakcie spotkań **WARSZTAT**owych poznawaliśmy skuteczne, inspirujące metody inkubowania oddolnych działań młodych ludzi we współpracy i na rzecz instytucji. Przedstawimy szczegółowo możliwości korzystania w tym celu z narzędzi miejskich (m.in.: budżet partycypacyjny, inicjatywa lokalna, aktywna warszawska młodzież). Przygotowaliśmy indywidualne plany realnych i atrakcyjnych działań bardziej otwierających instytucje na młodych ludzi.

Pracowaliśmy w zróżnicowanych i inspirujących przestrzeniach. Proponowaliśmy spotkania z ekspertami z różnych dziedzin pracy z młodzieżą.

Oferowaliśmy **WSPARCIE FINANSOWE I EKSPERCKIE** dla instytucji gotowych na wypróbowanie działań, które umożliwią młodym ludziom zrealizowanie ich inicjatywy we współpracy z instytucją.

Dzięki wsparciu projektu w 7 instytucjach (bibliotekach publicznych, szkołach i domach kultury) młodzi ludzie zyskali wpływ na ich program.

Młodzież Aktywna Lokalnie w Warszawie – edukacja o budżecie partycypacyjnym i inicjatywie lokalnej

Celem projektu Młodzież Aktywna Lokalnie jest przybliżenie młodym ludziom mechanizmów budżetu partycypacyjnego i inicjatywy lokalnej. Poprzez zaprojektowane przez Fundację działania pragniemy, aby wykorzystując nabytą wiedzę zdobyli konstruktywne doświadczenie podejmowania oddolnych działań lokalnych, które odpowiadają na realne, zdiagnozowane potrzeby młodych ludzi z danej dzielnicy.

Realizacja 5.10.2016-30.06.2017

W efekcie realizacji projektu:

- Wzrósł stopień poinformowania młodych ludzi z 4 dzielnic Warszawy, o możliwościach, które daje BP i IL. W okresie październik-grudzień 2016 poinformowano 1884 osób. Z 28 szkół, które biorą udział w projekcie, przeprowadzono lekcje w 76 klasach, dla 1884 uczniów. względu na przesunięcia w harmonogramie (opóźnieniu rozpoczęcia projektu) oraz długi okres świąteczny, lekcje były kontynuowane również w styczniu.
- Upowszechniono wiedzę o mechanizmach BP i IL wśród nauczycieli szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z dzielnicy Bemowo, Bielany, Ursus, Wesoła: 40 osób (na podstawie szkoleń przeprowadzonych przez Fundację w dzielnicach)
- Upowszechniono wiedzę na temat BP i IL wśród młodych osób z 4 dzielnic Warszawy: w 4 szkołach na Bemowie, 19 na Bielanych, 2 w Ursusie, 3 w Wesołej.
- Zwiększyły się kompetencje młodych ludzi dotyczące analizowania i dyskusji o problemach oraz potrzebach środowiska lokalnego a także zostały wzmocnione umiejętności młodych osób dotyczące znajdowania rozwiązań lokalnych problemów: w debatach i warsztacie kreatywnym

wzięło udział 42 uczniów z Bemowa, 16 uczniów z Ursusa, 35 uczniów z Wesołej 57 uczniów z Bielania.

- Młodzi ludzie nabywają umiejętności związane z realizacją projektów w ramach BP i IL, w procesie wspólnego pisania projektów z animatorami i koordynatorami dzielnicowymi ds. BP i IL / Powstało 9 grup projektowych na Bemowie 4 grupy w Ursusie, 8 grup w Wesołej i 10 grup na Bielaniach.

Jak to zrobiliśmy?

Lekcje wychowawcze: W szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, biorących udział w projekcie, w 4 dzielnicach (Bemowie, Ursusie, Bielaniach i Wesołej) zostały przeprowadzone lekcje wychowawcze poświęcone inicjatywie lokalnej i budżetowi partycypacyjnemu.

W projekcie wzięło udział 28 szkół: 4 na 6 szkół z dzielnicy Bemowo, 19 na 20 szkół z dzielnicy Bielany, 2 na 6 szkół z dzielnicy Ursus, 3 na 3 szkoły z dzielnicy Wesoła. Był to pierwszy etap działania. Druga lekcja odbędzie się wiosną i będzie ona służyła promocji idei głosowania w budżecie partycypacyjnym, analizie projektów, złożonych do budżetu partycypacyjnego w danej dzielnicy.

Debaty dzielnicowe. W każdej dzielnicy została przeprowadzona debata młodzieżowa. Debaty służyły dyskusji o problemach i potrzebach młodych ludzi w danej dzielnicy. W debatach wzięło udział 150 uczniów. Każdą debatę moderowały 2 osoby – trenerzy współpracujący z Fundacją Civis Polonus.

Warsztaty kreatywne. Warsztaty kreatywne odbyły się w tuż po analizie problemów i potrzeb młodych, dokonanej podczas debaty. Na warsztatach dzielnicowych powstało łącznie 21 grup zadaniowych przygotowujących projekty działań. Na Bielaniach 10 grup, w Ursusie 4 grupy, w Wesołej 8 grup, na Bemowie 9 grup.

W każdej dzielnicy warsztaty prowadziło 3 animatorów. łącznie wzięło udział 150 osób. 42 na Bemowie, 16 w Ursusie, 35 w Wesołej, 57 na Bielaniach. Został zapewniony catering.

Tworzenie projektu/inicjatywy. Każda grupa wyłoniona na warsztacie kreatywnym dostała wsparcie indywidualnego opiekuna – animatora. Na danym etapie animatorzy przeprowadzili łącznie ok. 92 godziny konsultacji w czterech dzielnicach.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Młodzi obywatele w Europie

Celem warsztatów było przygotowanie młodych ludzi do aktywnego udziału w debacie „Europa dla obywateli”, poprzez pobudzenie refleksji na temat ich roli jako obywateli UE.

W trakcie warsztatu uczniowie i uczennice doświadczyli dwóch wymiarów roli obywatela UE:

- **odbiorcy, osoby która korzysta z możliwości jakie daje Unia Europejska** – tu uczestnicy podali refleksji fakt, że na wiele ważnych dla nich obszarów ich życia UE ma wpływ. Te ważne obszary wskazali sami młodzi ludzie, a następnie dowiedzieli, się w jaki sposób systemowo UE ma na nie wpływ, w jaki sposób mogą oni sami skorzystać z potencjału UE oraz w jaki sposób mogą wpływać na zmiany dzięki narzędziom e-partycypacji.
- **współtwórcy kształtu, kierunków rozwoju Unii Europejskiej** – tu zaprosiliśmy uczestników do refleksji nad tym, w jakich kierunkach powinna rozwijać się UE, żeby oni jako młodzi obywatele odnajdowali się w niej. Rozmawialiśmy zarówno o wartościach, priorytetach politycznych jak i mechanizmach działania. Ta część miała skłonić młodych ludzi do uświadomienia sobie, że „Unia Europejska” „sama się nie robi”, jej kształt, priorytety nie są określone raz na zawsze. Przeciwnie to obywatele powinni uczestniczyć w jej współtworzeniu.

Przebieg warsztatów pozwoli najpierw uświadomić uczestnikom, w jakich obszarach życia publicznego Unia Europejska jest aktywna i w jaki sposób wpływa to na codzienne sprawy młodych ludzi. Ta wiedza ułatwi im myślenie i dyskusowanie o przyszłości UE nie na podstawie stereotypów oraz szumu medialnego, ale wiedzy o kompetencjach UE i docenieniu jej roli w codziennym życiu uczestników.

Lepsza edukacja obywatelska w szkole

Współczesna szkoła może być przestrzenią sprzyjającą rozwojowi postaw obywatelskich. Do jej zadań należy inspirowanie i zachęcanie uczniów do współuczestniczenia w podejmowaniu i realizowaniu decyzji ważnych dla społeczności szkolnej. Działania szkoły mogą sprzyjać rozwijaniu kompetencji obywatelskich oraz wychowywaniu dzieci i młodzieży zgodnie z zasadami: państwa prawa (jeżeli reguły postępowania są znane uczniom i przestrzegane przez nauczycieli), pomocniczości (jeżeli inicjatywy uczniów są mile przyjmowane i wspierane), podmiotowości (jeżeli zdanie uczniów jest uwzględniane podczas podejmowania decyzji na terenie szkoły). Wspieramy szkoły w procesie kształtowania kompetencji młodych obywateli. Robimy to poprzez realizację innowacyjnych projektów, prowadzenie specjalistycznych szkoleń na temat samorządu uczniowskiego, organizując bezpośrednio zajęcia z uczniami opracowując materiały edukacyjne oraz prowadząc portal wiedzy o samorządności uczniowskiej www.samorzaduczniowski.org.pl

Rozprzestrzeń Szkołę: młodzieżowe rady dzielnic i samorządy uczniowie zmieniają wygląd szkoły

Czy sposób zagospodarowania przestrzeni w szkole odpowiada na potrzeby uczniów i uczennic? Jak wykorzystać przestrzeń, aby służyła współpracy i swobodnej dyskusji? Czy w szkołach istnieją miejsca do wspólnego działania? Kto decyduje o kształcie przestrzeni szkolnej? Celem drugiej edycji projektu było wsparcie samorządności uczniowskiej poprzez doświadczenie wpływu na najbliższe środowisko.

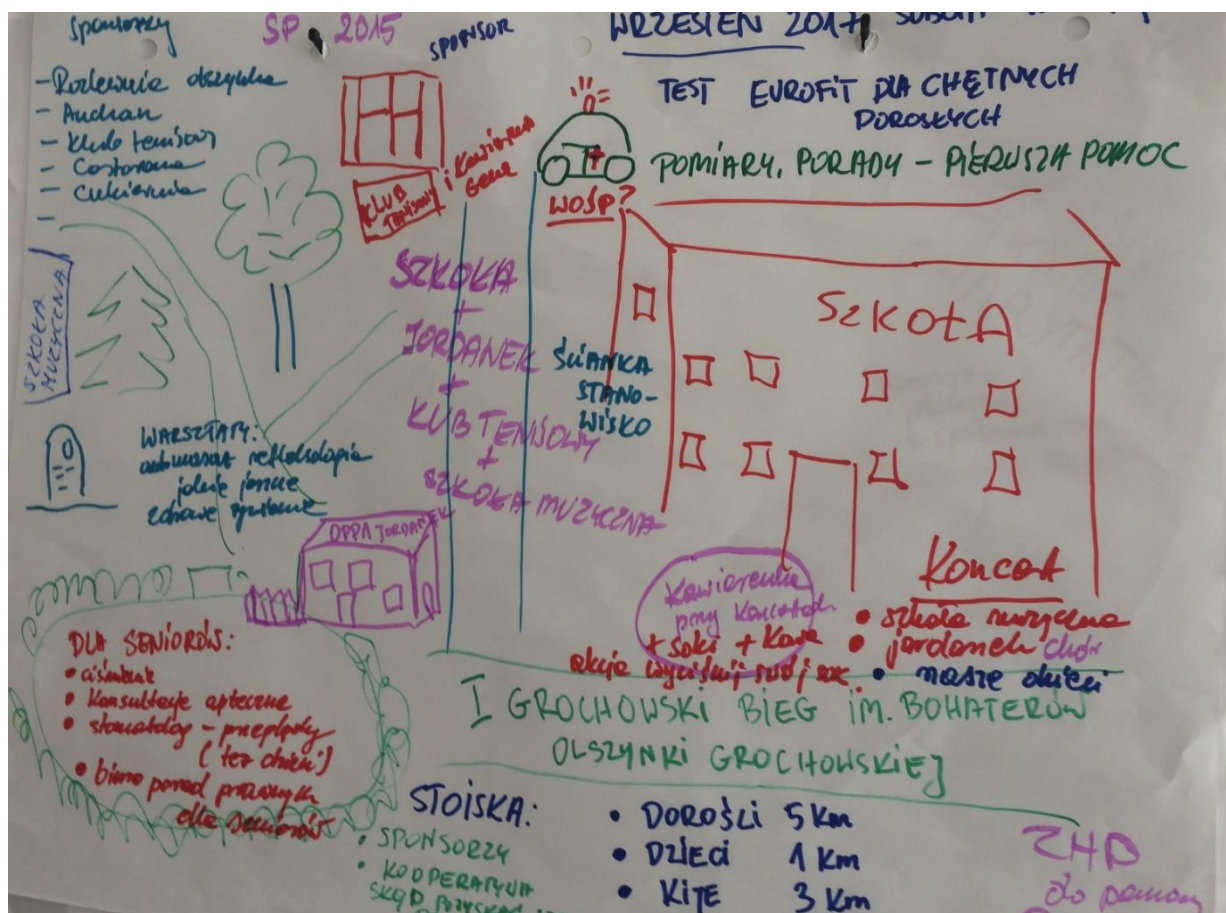
Co udało się zrobić? W ramach projektu udało się przeprowadzić modelowy proces od diagnozy do rozwiązania problemu z udziałem młodzieży warszawskiej. Dzięki podejmowanym działaniom zwiększyła się świadomość młodych ludzi na temat potrzeb związanych z przestrzenią szkolną, a przede wszystkim wzmocniła ich samorządność oraz poczucie sprawstwa. W trakcie trwania całego projektu uczestnicy i uczestniczki przeprowadzili diagnozę potrzeb użytkowników i użytkowniczek przestrzeni szkolnej, zaprojektowali sposoby na podniesienie jakości przestrzeni szkolnej i wokół niej i doprowadzili do realnej zmiany przestrzeni. Zadanie to wymagało skonstruowania odpowiednich narzędzi, przeprowadzenia rozmów z dyrektorami szkół, zaangażowania w prace kolegów/koleżanki oraz poprowadzenia debat i wyciągnięcia z nich wniosków. Wdrożenie zmiany wymagało przeprowadzenia dodatkowych konsultacji nie tylko z dyrekcją szkoły, ale również nauczycielami, uczniami i rodzicami, aby wspólnie wypracować projekt służący wszystkim zainteresowanym grupom.

Jakimi metodami to osiągnęliśmy? W ramach projektu odbyło się 18 warsztatów w 6 dzielnicach m.st. Warszawy dotyczących analizowania, projektowania przestrzeni szkolnej oraz źródeł finansowania projektów młodzieżowych, w których uczestniczyło 280 osób. Zorganizowano 5 debat na temat jakości przestrzeni szkół oraz nowoczesnego projektowania, w których łącznie wzięło udział ok. 130 osób. Odbyła się konferencja podsumowująca realizację projektu, w której wzięło udział 100 osób, w tym urzędnicy, architekci, nauczyciele oraz uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (2017 r.). W 2016 roku pracowaliśmy z 25 szkołami gimnazjalnymi oraz ponadgimnazjalnymi.

Publikacja: „Dobre praktyki współdecydowania o przestrzeni szkolnej” – zbiór przykładów możliwości wpływu młodych ludzi na przestrzeń szkolną, utworzone na podstawie doświadczeń uczestników i uczestniczek dwóch edycji projektu. (2017)

Warszawa Lokalnie

Celem projektu Warszawa Lokalnie realizowanego w latach 2016-2018 jest wzmocnienie aktywności lokalnej mieszkańców Warszawy. Projekt realizowany jest przez konsorcjum organizacji: Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekologicznych, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Stowarzyszenie BORIS, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL oraz Fundację Civis Polonus. Działania Fundacji Civis Polonus skierowane są do szkół, bibliotek oraz różnych grup mieszkańców.

Działania skierowane do szkół

W ramach projektu w 19 warszawskich szkołach odbyły się lekcje wychowawcze dotyczące możliwości wpływu dzieci i młodzieży na sprawy lokalne oraz prezentujące miejskie narzędzia partycypacji. W 16 szkołach zrealizowano projekty edukacyjne dotyczące tożsamości lokalnej oraz możliwości działania młodych ludzi na rzecz swojej okolicy włączających do działania na rzecz okolicy zarówno dzieci, młodzież jak i dorosłych - uczniowie i uczennice poznali swoje najbliższe sąsiedztwo, w zależności od realizowanego scenariusza: zidentyfikowali elementy dziedzictwa kulturowego lub poznali potrzeby mieszkańców. Dzięki realizacji projektów młodzi ludzie mogli doświadczyć sprawczości w działaniu na rzecz swojej okolicy. Poprzez udział w projektach edukacyjnych młodzież przekonała się, że niepełnoletni mieszkańcy miasta są ważni i mogą decydować o tym, jak wygląda ich miejsce zamieszkania. Zbudowano u dzieci przekonania, że ich samodzielne, oddolne inicjatywy są mile widziane przez dorosłych i że dorośli je wspierają. Dodatkowo zwiększyło wśród dzieci i młodzieży poczucie identyfikacji z miejscem uczenia się i mieszkania, poprzez takie działania jak: spacerzy badawcze

po okolicy, rozmowy z mieszkańcami, fotografowanie swojego otoczenia, a następnie prezentowanie efektów pracy społeczności lokalnej.

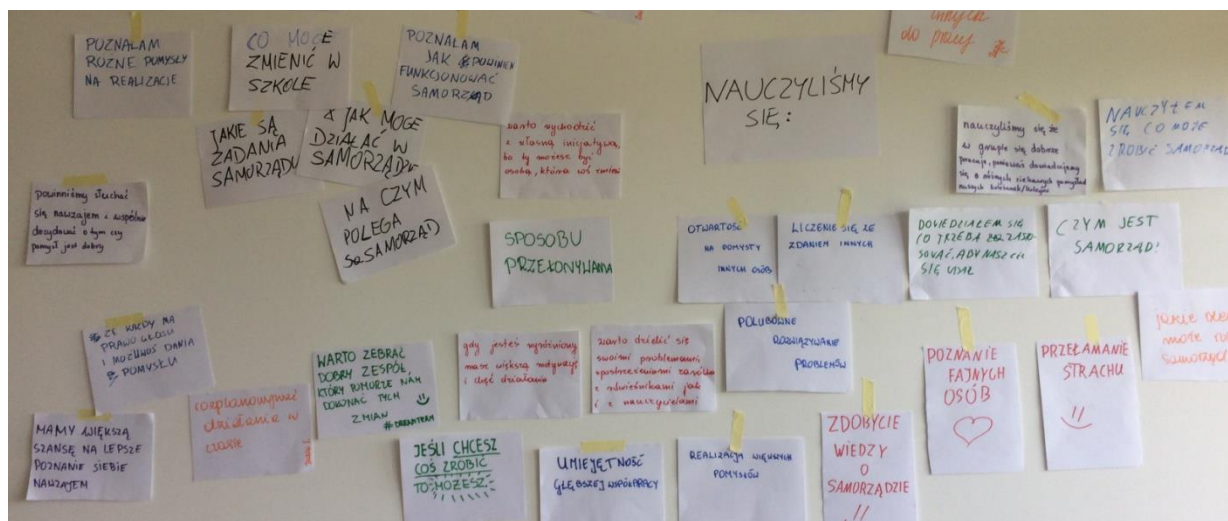
Wzrosła również identyfikacja dorosłych ze szkołą jako miejscem aktywności, a nie tylko miejscem spotkań uczniów i nauczycieli, głównie poprzez zaangażowanie w organizację podsumowań projektów edukacyjnych i festynów szkolnych. Dorośli byli również ważnymi odbiorcami i odbiorczyniami efektów projektów realizowanych przez dzieci. W 2017 roku odbyło się również szkolenie, podczas którego nauczyciele i rodzice uczyli się jak wspólnie organizować festyny szkolne, tak, by były one świętem całej społeczności.

W 2017 r. działania skierowane do szkół zostały zainaugurowane podczas konferencji „Młodzi warszawiacy aktywni na rzecz swojego miasta i mieszkańców”, w której wzięło udział 50 osób. Do realizacji projektu w szkołach przygotowaliśmy 38 nauczycieli/ki podczas dwudniowego szkolenia.

Materiały do pracy dla nauczycieli/ek: Scenariusze lekcji oraz projektów edukacyjnych z zakresu działalności oddolnej młodych mieszkańców miasta na rzecz swojej okolicy.

<http://warszawalokalnie.waw.pl/dla-szkol/materialy/>

Wspieranie samorządności uczniowskiej w warszawskich szkołach

Celem szkoleń i warsztatów było wsparcie samorządności uczniowskiej w szkołach poprzez doskonalenie kompetencji zarówno nauczycieli – opiekunów SU jak i liderów SU – członków zarządów, rad samorządów uczniowskich.

Zależało nam na tym, żeby zgodnie z oczekiwaniami uczniów (patrz badania www.szkolawspolpracy.pl) z zapisami podstawy programowej oraz wymogami nadzoru pedagogicznego w szkołach istniały warunki do rozwijania przez uczniów kompetencji obywatelskich a szczególnie sprawstwa w życiu publicznym, udziału w podejmowaniu decyzji, brania odpowiedzialności za wspólne sprawy czy podejmowania oddolnych inicjatyw.

Pracowaliśmy z 27 szkołami (9 szkół podstawowych, 9 szkół gimnazjalnych, 9 szkół ponadgimnazjalnych). W szkoleniach i warsztatach wzięli udział :

- Po 2 nauczycieli z każdej szkoły, czyli 54 osoby, stworzymy 3 grupy szkoleniowe dla każdego poziomu edukacyjnego oddzielnie (po 18 uczestników)
- Po 3 przedstawicieli SU, czyli 81 osób. Stworzymy 3 grupy szkoleniowe po 21 osób (po 7 szkół) i jedną 18 osobową (6 szkół).

Zaproponowaliśmy następujący tryb edukacyjny: szkolenie – działanie w szkołach – warsztat – działanie w szkołach – warsztat podsumowujący.

Na szkoleniach i warsztatach młodzi ludzie i opiekunowie samorządów poznali podstawowe uprawnienia samorządów uczniowskich, zasady organizacji pracy SU, możliwości uczestniczenia uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły oraz organizacji przestrzeni wewnątrz budynku szkoły i wokół, tak by służyła uczniom.

Działania w szkołach: W każdej szkole dzięki udziałowi w programie edukacyjnym samorząd uczniowski przyczyni się do rozwiązania jakiejś ważnej, ale jednocześnie możliwej do rozwiązania w trakcie 2-3 miesięcy. Członkowie SU przy wsparciu opiekuna SU przeszli przez proces od diagnozy do rozwiązania. Na proces ten składały się etapy:

- diagnozowanie problemów: SU stworzy mapę najważniejszych problemów
- hierarchizowanie problemów: SU określi ważność tych problemów
- wybór problemu do rozwiązania – SU wraz z dyrektorem wybierze problem, który jest dla młodych ważny a jednocześnie możliwy do rozwiązania
- szukania możliwych rozwiązań problemu wraz z dyrektorem i opiekunem SU dokonają przeglądu możliwych rozwiązań
- wybranie rozwiązania i jego wdrożenie go.

W czasie tego procesu w szkołach organizowane były badania, debaty, głosowania i inne formy uczestnictwa, które pozwolą uczniom (nie tylko tym zaangażowanym w działania reprezentacji SU) na zyskanie obywatelskich doświadczeń.

W efekcie w szkołach samorządy podjęły działania odpowiadające na potrzeby uczniów jak: otwarcie sal gimnastycznych na przerwach, aranżacja i zmiana przestrzeni szkół, przygotowanie pomieszczenia samorządu uczniowskiego, zmiana meni i pracy stołówek szkolnych.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Rozwój samorządności uczniowskiej w Ukrainie

W ramach projektu:

1. Nauczyciele przeszli 27 godzinne szkolenie o roli SU w edukacji demokratycznej, skutecznych metodach działania SU oraz zasadach pracy opiekuna.
2. Następnie w 8 szkołach uczniowie z SU przy wsparciu przeszkolonych nauczycieli doświadczili obywatelskiej aktywności SU poprzez
  - diagnozowanie problemów: SU stworzy mapę najważniejszych problemów
  - hierarchizowanie problemów: SU określi ważność tych problemów
  - wybór problemu do rozwiązania – SU wraz z dyrektorem wybierze problem, który jest dla młodych ważny a jednocześnie możliwy do rozwiązania
  - szukania możliwych rozwiązań problemu wraz z dyrektorem i opiekunem SU dokonają przeglądu możliwych rozwiązań
  - wybranie rozwiązania i jego wdrożenie go.
3. Przygotowaliśmy i dystrybuowaliśmy publikację przedstawiającą doświadczenia polskich szkół, które zostały uznane przez uczestników tego projektu za praktyczne użyteczne i możliwe do multiplikacji na Ukrainie.

Uczymy (się) razem dla pokoju

Czym jest edukacja globalna? Jak rozmawiać z młodymi ludźmi o problemach globalnego Południa i globalnej Północy? Jak uczyć o przyczynach i skutkach nierówności we współczesnym świecie? Odpowiedzi na te pytania wspólnie wypracowaliśmy z nauczycielami mazowieckich szkół w ramach projektu „Uczymy (się) razem dla pokoju”.

Dzięki projektowi 43 nauczycielek/i z 9 szkół z województwa mazowieckiego i 13 szkół z województwa kujawsko-pomorskiego zdobyło wiedzę z zakresu metodyki edukacji globalnej. Zrealizowały one projekty edukacyjne, dzięki którym uczniowie mieli okazję poznać współzależności między globalnym Południem i Północą. W ten sposób młodzi ludzie mieli okazję do poznania i zrozumienia przyczyn oraz skutków problemów współczesnego świata a pedagodzy do rozwinięcia swoich warsztatów pracy i zasobów dydaktycznych.

Aby wesprzeć nauczycieli w ich pracy na rzecz edukacji globalnej zorganizowaliśmy 2 dwudniowe szkolenia – w Warszawie i Włocławku. Opracowaliśmy również materiały dydaktyczne dla nauczycieli (scenariusze lekcji i projektów edukacyjnych przeznaczone dla szkoły podstawowej i gimnazjum). Na ich podstawie nauczycielki zrealizowały projekty edukacyjne, które miały swoją prezentację podczas Tygodnia Edukacji Globalnej.

*Projekt współfinansowany w ramach programu polskiej
współpracy rozwojowej
Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.*

Obywatele – partnerzy administracji publicznej

Administrację i obywateli powinno łączyć wzajemne zaufanie i partnerskie relacje. Konieczne do tego jest podnoszenie kompetencji urzędników oraz uświadamianie obywatelom ich praw i obowiązków.

Wierzymy, że dzięki tym działaniom dostęp do dobrej administracji stanie się powszechny, a lokalne wspólnoty będą coraz lepiej zarządzane. Staramy się wspierać obie strony w budowaniu wzajemnych relacji. Wspólnie z urzędami opracowujemy i wdrażamy procedury usprawniające i podnoszące jakość ich pracy. Z lokalnymi liderami pracujemy na rzecz rozwoju lokalnego oraz wzmacniamy ich kompetencje merytoryczne, społeczne i przywódcze.

Warszawa Lokalnie

Działania skierowane do bibliotek

W ramach projektu w 4 bibliotekach publicznych w Warszawie rozwijaliśmy model biblioteki obywatelskiej, otwartej na społeczność lokalną. Do realizacji projektu w bibliotekach przygotowaliśmy 8 bibliotekarzy podczas dwudniowego szkolenia. Uczestnicy i uczestniczki podzielili się dobrymi praktykami własnych działań obywatelskich w bibliotekach i rozmawiali o tym, co oznacza być dobrym obywatelem i jak kształtuje go edukacja obywatelska. W ramach realizacji projektu w 2017 roku w 4 dzielnicach m.st. Warszawy powstały punkty informacji dla mieszkańców zaopatrzone w materiały edukacyjne z zakresu oddolnych działań. W 8 dzielnicach zorganizowano 39 spotkań dla mieszkańców Warszawy. Poprzez udział w spotkaniach mieszkańcy mogli lepiej poznać mechanizmy partycypacji dostępne w mieście, dowiedzieć się i dyskutować o planach na rozwój miasta, a także zidentyfikować się z okolicą i dowiedzieć się jak działać na jej rzecz. Spotkania zachęciły mieszkańców miasta do działalności na rzecz swojej okolicy i w znaczący sposób przyczyniły się do wzrostu ich wiedzy na temat barier i możliwości realizacji konkretnych pomysłów.

W 2017 r. działania skierowane do bibliotek zostały zainaugurowane podczas konferencji „Biblioteki publiczne jako przestrzeń wiedzy i aktywności obywatelskiej”, w której udział wzięły 43 osoby.

W trakcie trwania projektu wspieraliśmy bibliotekarki i bibliotekarzy w pracy podczas spotkań sieciujących.

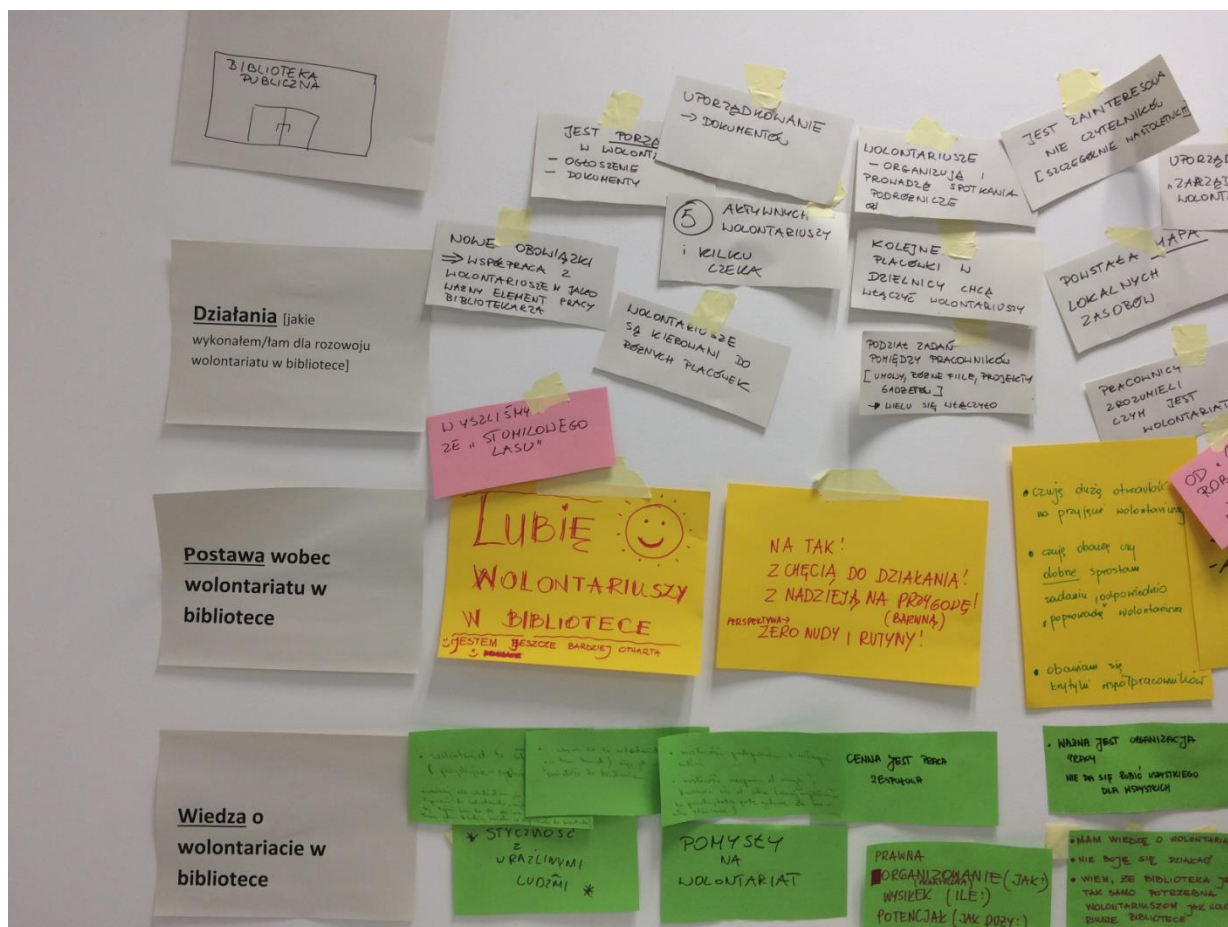
Działania skierowane do mieszkańców – członków i członkiń rad osiedli

W 2017 roku zorganizowaliśmy pięć szkoleń o samorządzie lokalnym i możliwościach oddolnych działań dla przedstawicieli i przedstawicielek rad osiedli, aktywnych studentów i studentek Akademii Sztuk Pięknych, uczestniczek klubu mam z Białołęki oraz mieszkańców, chętnych do podjęcia działalności na rzecz swojej okolicy. Udział wzięło 33 osoby.

W trakcie szkoleń uczestnicy i uczestniczki podjęli próbę zidentyfikowania potrzeb mieszkańców swojej okolicy, zastanawiali się nad możliwymi działaniami w celu ich zaspokojenia, generowali pomysły na konkretne działania oraz poznali mechanizmy partycypacji takie jak Budżet Partycypacyjny oraz Inicjatywa Lokalna.

W szkoleniach uczestniczyły głównie osoby, które chciały podjąć działania na rzecz swojej okolicy, ale brakowało im wiedzy o tym, jakie narzędzia i w jaki sposób wykorzystać. Dzięki udziałowi w szkoleniach osoby te zyskały umiejętność analizowania potrzeb środowiska lokalnego i uwzględnienia kontekstu w którym te potrzeby się znajdują. Dzięki temu będą one mogły dobrać narzędzia realizacji swoich działań bardziej adekwatnie do potrzeb mieszkańców i specyfiki danego środowiska.

Program rozwoju wolontariatu w bibliotekach I edycja

Wolontariat traktujemy jako szansę na poszerzenie oferty działań bibliotek publicznych i pełniejszą realizację ich misji. Dzięki udziałowi w programie bibliotekarki i bibliotekarze zdobywały wiedzę i umiejętności potrzebne do sprawnego organizowania wolontariatu, który wpisuje się w zadania biblioteki i wspiera ją w codziennej pracy.

Program trwał **6 miesięcy** i został zorganizowany w formie **3 cyklicznych modułów tematycznych**. Moduły realizowaliśmy **raz na dwa miesiące**, dzięki czemu uczestnicy mieli czas na wdrożenia (etapami) wolontariatu w swoich placówkach na podstawie zdobywanej na spotkaniach wiedzy. Szkolenia prowadziliśmy przy wykorzystaniu aktywnych form warsztatowych.

Podczas dwumiesięcznej przerwy między modułami, uczestnicy pozostawali w stałym kontakcie z trenerami. Mogli skorzystać z dodatkowych spotkań (bądź innych form wsparcia) z trenerami w dogodnych dla siebie terminach (trenerzy oferowali dodatkowych 46 godzin wsparcia merytorycznego, do wykorzystania przez uczestników, zgodnie z ich potrzebami). Trenerzy dostarczali bibliotekom materiały edukacyjne adekwatne do wyzwań, podejmowanych w trakcie procesu wdrażania wolontariatu.

W efekcie naszych działań w bibliotekach publicznych stworzyliśmy okazję do tego, żeby wolontariusze, dzięki swoim różnorodnym kompetencjom, wspierali realizację ich misji, podejmując różnorodne działania.

Ochotnicy pomagają w codziennej pracy bibliotekarza: stemplowaniu, czyszczeniu książek, naprawianiu ich, naklejaniu kodów. Szczególnie w małych placówkach to wsparcie jest bardzo ważne.

Wolontariusze wzbogacają ofertę edukacyjną: samodzielnie prowadzą zajęcia z dziećmi, albo służą bibliotekarzom pomocą w ich przygotowaniu. Udzielają korepetycji, prowadzą lektoraty. W jednej z bibliotek wolontariusz prowadzi zajęcia historyczne dla młodzieży.

W realizacji misji bibliotek, jaką jest dostarczanie użytecznej, praktycznej wiedzy pomagają wolontariusze specjaliści – prawnicy, podróżnicy, informatycy, eksperci od zaawansowanych funkcji programów takich jak Excel.

Bibliotekarze włączają ochotników do różnorodnych działań związanych z promocją czytelnictwa: noszą książki do domów, osobom, które trudności z samodzielnym poruszaniem się; czytają dzieciom bajki, organizują wieczory poetyckie.

Swoje miejsce w bibliotekach znajdują także osoby o zdolnościach technicznych – jedna z bibliotek może liczyć na wsparcie wolontariusza – złotej rączki. To sąsiad, na którego można liczyć w razie konieczności dokonania drobnych napraw. Wolontariusze dbają także o zieleni wokół biblioteki.

Wolontariusze aktywni są także w czasie większych imprez, w których uczestniczą biblioteki: pomagają prowadzić zajęcia, stoiska, np.: w czasie „Nocy Bibliotek”.

Wolontariat jest jednym z ważnych wymiarów profesjonalizmu bibliotek oraz skutecznie wspiera realizację ich misji w społeczności lokalnej (porównaj, wytyczne IFLA -The International Federation of Library Associations and Institutions) otwierając biblioteki na mieszkańców.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Jacy jesteśmy? Co nas wyróżnia?

Pracujemy systematycznie nad wybranymi tematami: jesteśmy organizacją, która rozumie, że zmiany w edukacji obywatelskiej wymagają cierpliwości i długiego dystansu. Dlatego nie zajmujemy się wieloma tematami, ale staramy się doskonalić i pogłębiać tematy. Przykładem są nasze trzy najważniejsze obszary działań: młodzieżowe rady gmin, samorząd uczniowski i biblioteki obywatelskie.

Jesteśmy innowacyjni - potrafimy dostrzec potencjał dla wzmacniania kompetencji obywatelskich, w dostępnych instytucjach, takich jak młodzieżowe rady, samorząd uczniowski i biblioteki oraz stworzyć program ich obywatelskiego działania.

Działamy w ramach systemu – chcemy by edukacja obywatelska była elementem prawa, oraz systemu, dzięki czemu będzie systematyczna a nie akcyjna.

Dyskretne i lokalne mechanizmy edukacji obywatelskiej – zależy nam by znajdować takie mechanizmy edukacji obywatelskiej, które szanują lokalne tradycje i polskie uwarunkowania. Nie przenosimy wprost „nowinek” partycypacyjnych.

Innowacja – wdrożenie – refleksja – upowszechnienie – to jest nasz „cykl produkcyjny”. Uważamy, że misją organizacji pozarządowej jest odważne proponowanie nowych rozwiązań, następnie rzetelne ich sprawdzenie w praktyce, oraz poddanie ocenie i refleksji. Tak sprawdzone rozwiązania mamy ambicję upowszechniać i wprowadzać do systemu, na dużą skalę. Na tym ostatnim etapie pracujemy z decydentami i zajmujemy się rzecznictwem.

Uczymy się współpracując z wieloma różnymi partnerami o tym co powinno być treścią adekwatnej edukacji obywatelskiej oraz jakie podejścia i metody są skuteczne.

Lubimy pracować dłużej z daną społecznością, nie chcemy być spadochroniarzami. Dzięki temu pomagamy wdrażać rzeczywistą głęboką zmianę.

Reflektujemy i działamy – edukacja obywatelska jest obszarem wrażliwym na różnego typu zmiany polityczne, ale także zmiany cywilizacyjne. Dlatego dbamy o to, żeby cały czas analizować przemiany sfery publicznej, tak by nasze propozycje edukacji obywatelskiej rzeczywiście umacniały jednostki w ich zaangażowaniu obywatelskim.

Dzielimy się naszą wiedzą i doświadczeniem z innymi organizacjami pozarządowymi, starając się przyczyniać do budowy siły sektora pozarządowego w obszarze edukacji obywatelskiej.

I cały czas dbamy, by Fundacja jako organizacja była zarządzana etycznie, sprawnie tak by miała potencjał dla realizacji naszej misji.

Moc instytucji

Jesteśmy przekonani, że sposób pracy Fundacji jako organizacji jest kluczowy dla efektywnej i etycznej realizacji naszej misji. Dlatego dużą uwagę przywiązujemy do wewnętrznych procedur pracy Fundacji, standardów etycznych oraz dobrej atmosfery pracy.

W naszej codziennej pracy dbamy szczególnie o:

- **Jakość zatrudnienia** – wszyscy, którzy chcą są zatrudniani na podstawie umowy o pracę. To jest forma zatrudnienia, którą najchętniej proponujemy osobom pracującym w Fundacji
- **Efektywność finansową** – konstruujemy nasze budżety tak, żeby dbać o wysoką jakość działania, przy jednoczesnym oszczędnym gospodarowaniu powierzonymi nam środkami
- **Przejrzystość działań** – udostępniamy informacje o naszej pracy, publikując sprawozdania jak i upubliczniając wszystkie nasze materiały edukacyjne.
- **Przyjazne dla środowiska** – uczestniczyliśmy w programie Etyczne Biuro, w ramach którego przygotowaliśmy organizację do codziennego funkcjonowania z troską o środowisko
- **Rozwój kompetencji zarządczych** – lepsze zarządzanie organizacją pozarządową traktujemy jako nasze ciągłe zadanie. Korzystamy ze szkoleń, doradztwa instytucjonalnego. Obie członkinie zarządu uczestniczyły w programach coachingowych dla liderów organizacji pozarządowych.

